

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

🏛️ Λιδαγμένο κείμενο 🏛️

ΠΛΑΤΩΝΟΣ *Πρωταγόρας*, 324 Α-С

Εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ᾧ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτὸ σε διδάξει ὅτι οἱ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετῆν. Οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἔνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἔνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται – οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθέν ἀγέννητον θείῃ – ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὐθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. Καὶ ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετῆν· ἀποτροπῆς γοῦν ἔνεκα κολάζει. Ταύτην τὴν διάνοιαν πάντες ἔχουσιν ὅσοιπερ τιμωροῦνται καὶ ἰδία καὶ δημοσία. Τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετῆν. Ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκῆος καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικὰ, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετῆν, ἀποδέδεικται σοι, ᾧ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὥς γέ μοι φαίνεται.

- Α.** Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε το απόσπασμα : «Εἰ γὰρ ἐθέλεις ... καὶ ἰδία καὶ δημοσία».

Μονάδες 10

B. Να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα :

B1. Πώς χρησιμοποιεί ο Πρωταγόρας την ποινή στην απόδειξή του για το διδακτό της αρετής; Ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα της εποχής του;

Μονάδες 10

B2. *ἀποδέδεικταί σοι, ὦ Σώκρατες, ἰκανῶς, ὥς γέ μοι φαίνεται :* Πόσο ικανοποιητική υπήρξε η απόδειξη του Πρωταγόρα για τη διδασκαλία της αρετής;

Μονάδες 10

B3. Ποιες ποινές επιβάλλονται σε όποιον δεν έχει μερίδιο στην πολιτική αρετή στο ακόλουθο μεταφρασμένο απόσπασμα και πώς κλιμακώνονται; Να τις συγκρίνετε με τις απόψεις του σοφιστή στο πρωτότυπο κείμενο.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ Πρωταγόρας 324C-D

Διότι, εάν μεν υπάρχει αυτό το ένα πράγμα και εάν αυτό το πράγμα δεν είναι ούτε η οικοδομική ούτε η μεταλλουργία ούτε η κεραμική, αλλά η δικαιοσύνη και η σωφροσύνη και το όσιον (και αυτά τα ονομάζω ανδρός αρετήν)· εάν υπάρχει λοιπόν αυτό το πράγμα στο οποίο πρέπει να μετέχουν όλοι και σύμφωνα με το οποίο πρέπει να ενεργεί κάθε άνθρωπος ξεχωριστά σε περίπτωση που θέλει να μάθει ή να πράξει κάτι, και σε καμιά περίπτωση χωρίς αυτό· ... εάν λοιπόν έτσι έχουν τα πράγματα, και εάν, παρόλο που αυτή είναι η φύση των πραγμάτων, οι αγαθοί άνδρες, ενώ μορφώνουν τους γιους τους σε όλα τα άλλα, αυτό δεν τους το διδάσκουν, τότε σκέψου τι περίεργα πλάσματα είναι αυτοί οι αγαθοί άνδρες! Ότι το πράγμα αυτό το θεωρούν διδακτό και στο ιδιωτικό και στο δημόσιο επίπεδο, το αποδείξαμε ήδη. Ενώ όμως είναι το πράγμα αυτό διδακτό, αφού είναι κάτι που μπορεί να φροντίσει και να καλλιεργήσει κανείς, αυτοί διδάσκουν στους γιους τους όλα τα άλλα, των οποίων η άγνοια δεν πρόκειται να επιφέρει ως ποινή τον θάνατο, αυτό όμως, την αρετή, που εάν τα αγόρια δεν τη μάθουν και δεν τη φροντίσουν, μπορεί να υποστούν ως ποινή και τον θάνατο και την εξορία και τη δήμευση της περιουσίας εκτός από τη θανάτωση και, με μια λέξη, τη συνολική καταστροφή του οίκου τους, αυτή δεν τη διδάσκουν και δεν τη φροντίζουν με κάθε δυνατή επιμέλεια! Μπορούμε να πιστέψουμε κάτι τέτοιο, Σωκράτη;

Μονάδες 10

B4. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση για καθεμιά από τις παρακάτω θέσεις :

1. Ο Σωκράτης βρέθηκε στο σπίτι του Καλλία, επειδή :
 - α. θέλησε να γελοιοποιήσει τους σοφιστές,
 - β. τον παρακάλεσε ο Ιπποκράτης να τον βοηθήσει να παρουσιαστεί στον μεγάλο σοφιστή και να μαθητεύσει κοντά του,
 - γ. ήθελε να μειώσει την αξία της σοφιστικής,
 - δ. προσπάθησε να οξύνει την αντιπαράθεση ανάμεσα στη φιλοσοφία και τη σοφιστική.
2. Με τον μύθο του Προμηθέα ο Πρωταγόρας αποδεικνύει πως :
 - α. η πολιτική αρετή είναι καθολική και αναγκαία για τη συγκρότηση πολιτικά οργανωμένων κοινωνιών,
 - β. όλοι οι άνθρωποι μπορούν να διδαχθούν την πολιτική αρετή,
 - γ. υπάρχουν άνθρωποι που μπορούν να διδάσκουν στους άλλους την πολιτική αρετή,
 - δ. οι καλοί πολίτες μπορούν να διδάξουν στους γιους τους την αρετή.
3. Απέναντι στη συμβολική μυθική αφήγηση του Πρωταγόρα ο Πλάτωνας :
 - α. είναι απόλυτα ειρωνικός,
 - β. θεωρεί πως δεν μπορεί να οδηγήσει επακριβώς στη φιλοσοφική αλήθεια,
 - γ. είναι καχύποπτος,
 - δ. πιστεύει πως είναι ιδανική μέθοδος πειθούς.
4. Στο τέλος του διαλόγου μεταξύ Σωκράτη και Πρωταγόρα :
 - α. διατυπώνεται ένα οριστικό συμπέρασμα,
 - β. επικρατεί η άποψη του Πρωταγόρα,
 - γ. διαγράφεται ολοκληρωμένα η σωκρατική θέση περί αρετής,
 - δ. οι δύο συνομιλητές συμφωνούν να συνεχίσουν τη συζήτηση με κάποια άλλη ευκαιρία.
5. Σκοπός της μαιευτικής μεθόδου, που εφαρμόζει ο Σωκράτης, είναι ο αντίπαλος :
 - α. να εμμείνει στην αρχική του άποψη,
 - β. να εξαντληθεί από τη συζήτηση,
 - γ. να εκφράσει τις σωκρατικές θέσεις,
 - δ. να ενοχληθεί και να αποχωρήσει.

Μονάδες 10

B5. Να απαντήσετε στα παρακάτω ζητούμενα :

- α) **ἐθέλεις** : να γράψετε ένα συνώνυμο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.
β) **ἐννοῆσαι** : να γράψετε ένα σύνθετο ουσιαστικό της νέας ελληνικής γλώσσας με β' συνθετικό τη λέξη **-νοια**.
γ) **κολάζειν** : να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη **-ις**.
δ) **ἠγοῦνται** : να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη **-τωρ**.
ε) **θείη** : να γράψετε ένα ομόρριζο επίθετο (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας.
στ) **ἔχων** : να γράψετε ένα ομόρριζο επίρρημα (απλό ή σύνθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας.
ζ) **οἴωνται** : να γράψετε ένα συνώνυμο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.
η) **ἤμιστα** : να γράψετε ένα αντώνυμο επίρρημα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.
θ) **ἀποδέδεικται** : να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη **-μα**.
ι) **ἰκανῶς** : να γράψετε μία ομόρριζη λέξη (απλή ή σύνθετη) της νέας ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 10

▣ Δίδακτο κείμενο ▣

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Πρὸς Λεπτίνην 15-16

Σύγκριση δωρεῶν ἀπὸ διαφορετικὰ πολιτεύματα.

Νομίζω τοίνυν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἄμεινον ἂν περὶ τοῦ παρόντος βουλευσασθαι, εἰ κἀκεῖνο μάθοιτε, ὅτι ὧ **μόνῳ** μείζους εἰσὶν αἱ παρὰ τῶν δήμων δωρεαί τῶν παρὰ τῶν ἄλλων πολιτειῶν διδομένων, καὶ τοῦτ' ἀφαιρεῖται νῦν τῷ νόμῳ. Τῇ μὲν γὰρ χρεία τῇ τῶν εὐρισκομένων τὰς δωρεῖας οἱ τύραννοι καὶ οἱ τὰς ὀλιγαρχίας ἔχοντες μάλιστα δύνανται (τιμᾶν)· **πλούσιον** γὰρ ὄν ἂν βούλωνται παραχρημ' ἐποίησαν· τῇ δὲ τιμῇ καὶ τῇ βεβαιότητι τὰς παρὰ τῶν δήμων δωρεῖας εὐρήσεται οὔσας βελτίους. Τό τε γὰρ μὴ μετ' αἰσχύνης ὡς **κολακεύοντα** λαμβάνειν, ἀλλ' ἐν ἰσηγορίᾳ δοκοῦντα ἄξιόν τινος εἶναι τιμᾶσθαι τῶν καλῶν ἐστὶ, τό τε ὑπὸ τῶν ὁμοίων **ἐκόντων** θαυμάζεσθαι **τοῦ** παρὰ τοῦ δεσπότητος **λαμβάνειν** ὀτιοῦν κρεῖττον εἶναι δοκεῖ.

- ἡ χρεία = η ωφέλεια

Γ1. Να μεταφράσετε το κείμενο στη νέα ελληνική. **Μονάδες 20**

Γ2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

μάθητε	το τρίτο ενικό πρόσωπο στην οριστική του Μέλλοντα στην ίδια φωνή
μείζους	τον ίδιο τύπο στο θετικό βαθμό
διδομένων	το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο στην υποτακτική του Αορίστου Β' στην άλλη φωνή
ἀφαιρείται	το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην προστακτική του Αορίστου Β' στην ίδια φωνή
εύρησεν'	το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική του Παρατατικού στην ίδια φωνή
λαμβάνειν	το απαρέμφατο του Παρακειμένου στην άλλη φωνή
ἄξιον	τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό
τινος	την αιτιατική πληθυντικού στο γένος που βρίσκεται
ἐκόντων	την ονομαστική ενικού στο γένος που βρίσκεται
τοῦ δεσπότης	την κλητική ενικού

Μονάδες 10

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου :
μόνω, πλούσιον, κολακεύοντα, ἐκόντων, τοῦ λαμβάνειν.

Μονάδες 5

Γ3.β. «πλούσιον γὰρ ὄν ἂν βούλωνται παραχρῆμ' ἐποίησαν» : Αφού αναγνωρίσετε το είδος του λανθάνοντα υποθετικού λόγου, να κάνετε τις απαραίτητες μετατροπές, ώστε να δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

Μονάδες 5

τύχη ἀγαθῆ !!!

ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Ρένα Σαρμπάνη